

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

RAPORT DE CERCETARE

*Abuzul sexual asupra copiilor și
pornografia infantilă în jurisprudența
Curții*

Invităm editorii sau organizațiile care doresc să reproducă acest raport (sau traducerea acestuia) în format tipărit sau electronic să contacteze publishing@echr.coe.int pentru a primi instrucțiuni suplimentare.

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, iunie 2011

Prezentul raportul a fost întocmit de Divizia Cercetare doar în limba engleză și nu obligă Curtea. Privește jurisprudența până în iunie 2011.

Poate fi descărcat de la adresa: www.echr.coe.int (Jurisprudență - Analiză jurisprudențială - Rapoarte de cercetare).

Prezenta traducere este publicată cu acordul Consiliului Europei și al Curții Europene a Drepturilor Omului și reprezintă responsabilitatea exclusivă a Institutului European din România.

CUPRINS

INTRODUCERE.....	5
1. MĂSURI PREVENTIVE ȘI OBLIGAȚII POZITIVE ALE STATULUI.....	5
2. LIPSA PROTECȚIEI ÎMPOTRIVA ABUZULUI ASUPRA COPIILOR.....	6
3. ABUZURI DIN PARTEA STATULUI.....	8
4. SCOATEREA NEJUSTIFICATĂ DIN ÎNGRIJIREA PĂRINTEASCĂ.....	8
5. ÎNCĂLCĂRI PROCEDURALE.....	10
6. PORNOGRAFIE INFANTILĂ.....	11
7. CERERI INTRODUSE DE CEI ACUZAȚI DE ABUZURI ASUPRA COPIILOR..	12
LISTA HOTĂRÂRILOR ȘI DECIZIILOR CITATE.....	14

INTRODUCERE

Acest raport a fost întocmit la cererea Diviziei pentru Drepturile Copiilor din cadrul Consiliului Europei pentru a facilita activitatea sa de eradicare a violenței sexuale împotriva copiilor. Examinează jurisprudența Curții referitoare la abuzul sexual asupra copiilor în temeiul articolelor relevante din Convenție, inclusiv art. 3.

Studiul se va concentra, în special, asupra principiilor privind obligațiile pozitive ale statului și asupra obligației de a adopta măsuri preventive pentru a proteja copiii împotriva abuzurilor, inclusiv scoaterea din îngrijirea părintească. Acoperă, de asemenea, pe scurt, cauze introduse de persoane acuzate de abuzuri asupra copiilor, care au invocat o încălcare a drepturilor lor conferite de Convenție.

1. MĂSURI PREVENTIVE ȘI OBLIGAȚII POZITIVE ALE STATULUI

Curtea a constatat existența unei obligații pozitive din partea statelor contractante de a-și proteja locuitorii într-o serie de cauze. În astfel de cauze, statul nu este principalul răspunzător pentru încălcarea drepturilor (și anume, nu statul este cel care lovește, violează, aservește etc.), ci mai degrabă statul nu dispune de structuri adecvate pentru a preveni aceste tipuri de abuzuri. Aceasta poate însemna că statul nu prevede sancțiuni penale adecvate pentru fapte care încalcă drepturile conferite de Convenție. Statele pot fi obligate, de asemenea, să adopte reglementări și politici care să descurajeze și să prevină în mod efectiv abuzurile. În sfârșit, în anumite cauze, Curtea constată că anumiți funcționari ai statului aveau sau ar fi trebuit să aibă cunoștință despre situații specifice de abuzuri (sau risc de abuzuri) și nu au pus capăt continuării acestora. Atunci când este privită în coroborare cu art. 1, care prevede că statele „recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile [Convenției]”, această obligație pozitivă de a proteja a fost impusă în cauzele care implicau copii (cel puțin) în temeiul art. 2, art. 3 (abordat mai jos), art. 4 și art. 8.

În ceea ce privește art. 2, Curtea a hotărât că statul are obligația de a proteja dreptul la viață al locuitorilor săi. Printre aceste cauze se includ *Kontrová împotriva Slovaciei*, nr. 7510/04, 31 mai 2007, și *Opuz împotriva Turciei*, nr. 33401/02, 9 iunie 2009. În aceste cauze, Curtea a formulat un standard de alertă repetat. Cu alte cuvinte, autoritățile aveau cunoștință despre riscul cu care se confruntau victimele din aceste cauze și nu au acționat în mod adecvat. Este posibil să nu fie constatată o încălcare de către Curte atunci când nu există probe că statul avea sau ar fi trebuit să aibă cunoștință despre acel risc. În *Kontrová*, de exemplu, Curtea a hotărât că art. 2 „implică o responsabilitate primară din partea statului de a asigura dreptul la viață, prin instituirea unui cadru juridic și administrativ adecvat, pentru a descuraja săvârșirea de infracțiuni împotriva persoanei, susținută de un mecanism de aplicare a legii pentru prevenirea, eliminarea și sancționarea încălcărilor unor astfel de dispoziții. Poate implica, în anumite

circumstanțe adecvate, și obligația pozitivă a autorităților de a lua măsuri operaționale preventive pentru a proteja o persoană a cărei viață este în pericol ca urmare a faptelor penale ale unei alte persoane” (pct. 49). Cu toate acestea, în *Ivison împotriva Regatului Unit* (dec.), nr. 39030/97, 16 aprilie 2002, Curtea a constatat că nu existau probe că poliția ar fi trebuit să aibă cunoștință despre faptul că victima era în pericol și, prin urmare, nu a fost încălcat art. 2.

Jurisprudența art. 4 impune, de asemenea statelor, obligația afirmativă de a preveni exploatarea persoanelor prin muncă forțată. În *Siliadin împotriva Franței*, nr. 73316/01, 26 iulie 2005, Curtea a constatat că „reclamanta, care a fost supusă unor tratamente contrare art. 4 și ținută în sclavie, nu a văzut ca autorii faptelor să fie condamnați penal” (pct. 145). Prin urmare, Curtea a hotărât că statele au obligația afirmativă de a prevedea sancțiuni penale în cazul persoanelor implicate în fapte de sclavie. În aceste contexte, responsabilitatea statului de a proteja copiii este extrem de mare. Atât *Kontrová*, cât și *Siliadin* privesc lipsa protecției minorilor.

În contextul politicii de imigrare, obligația statului este și mai mare, dată fiind implicarea tot mai crescută a statului. Curtea a hotărât, în temeiul art. 3, că în cauzele în care copiii sunt ținuți în centre de detenție în vederea deportării, statul are o obligația majoră de a acorda îngrijiri (în ceea ce privește, *inter alia*, sănătatea fizică și mentală a copilului).¹ În *Mubilanzila Mayeka împotriva Belgiei*, nr. 13178/03, 12 octombrie 2006, Curtea a observat și a condamnat „vidul juridic” în ceea ce privește protecția minorilor ținuți în centrele de detenție (pct. 56). A constatat că lipsa îngrijirilor care ar fi trebuit acordate unei fete neînsoțite în vârstă de 5 ani i-a încălcat drepturile ce îi reveneau în temeiul art. 3. În plus, Curtea a hotărât în *Maslov împotriva Austriei*, nr. 1638/03, 23 iunie 2008, că măsura expulzării luată împotriva unui infractor minor (chiar dacă decizia definitivă de îndepărtare a fost pronunțată după ce reclamantul a devenit major) a încălcat dreptul conferit reclamantului de art. 8 și că, în cauzele care priveau delincvența juvenilă, statul avea obligația de a încerca reintegrarea acestora (pct. 83).

În temeiul art. 8, Curtea a constatat că statele au obligația de a lua măsuri preventive împotriva încălcării vieții private și de familie. De exemplu, în *Kutzner împotriva Germaniei*, nr. 46544/99, 26 februarie 2002, Curtea a hotărât că, în cazul copiilor aflați în îngrijire, „în cazul în care s-a stabilit existența unei legături de familie cu un copil, statul trebuie să acționeze astfel încât să permită dezvoltarea acestei legături și luare de măsuri care să permită reunirea părintelui cu copilul său” (pct. 61). Multe dintre cauzele discutate mai jos care privesc art. 3 implică, de asemenea, încălcări ale art. 8.² În aceste cauze, fondul este legat de faptul că abuzurile suferite de reclamanți le-au încălcat, de asemenea, dreptul la viață privată și le-ar putea afecta și capacitatea de a stabili relații sănătoase.

2. LIPSA PROTECȚIEI ÎMPOTRIVA ABUZULUI ASUPRA COPIILOR

Deși faptele fiecărui caz de abuz sexual asupra copiilor sunt unice în detaliile lor sinistre, structura generală a unei cereri introduse în temeiul art. 3 – ca statul să nu fi protejat copiii împotriva abuzului sexual – este una relativ standard. Reclamantul este copilul care a fost abuzat sau/și părintele copilului. Cererea pe care trebuie să o formuleze este aceea că abuzul care a fost suferit îndeplinește standardul de tortură, ori pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane ori

¹ A se vedea *Muskhadzhiyeva și alții împotriva Belgiei*, nr. 41442/07, pct. 55-60, 19 ianuarie 2010.

² De exemplu, *Stubbings împotriva Regatului Unit*, nr. 22083/93, 22 octombrie 1996.

degradante, în temeiul art. 3. În continuare, aceștia trebuie să demonstreze că un lucrător social sau ofițer de poliție avea sau trebuia să aibă cunoștință de faptul că victima se confrunta cu un risc grav de a fi supusă la abuzuri și că nu a luat măsuri adecvate pentru a preveni noi abuzuri. De asemenea, ar putea demonstra că statul nu a asigurat măsuri preventive adecvate, inclusiv sancțiuni penale.

Abordarea Curții referitoare la obligația statului de a proteja copiii împotriva abuzurilor sexuale se bazează pe jurisprudența sa privind rolul statului de a proteja copiii împotriva abuzurilor fizice, în temeiul art. 3. În *A împotriva Regatului Unit*, nr. 95599/94, 23 septembrie 1998, Curtea a hotărât că statul are o obligație afirmativă în temeiul art. 3 de a-și proteja locuitorii (în special pe cei care sunt tineri și vulnerabili) de orice vătămări corporale, atunci când astfel de vătămări ating nivelul de gravitate care trebuie acoperit în temeiul art. 3 (pct. 22). A clarificat faptul că gravitatea unei fapte (și, prin urmare, dacă se atinge pragul prevăzut de art. 3) s-a bazat parțial pe vârsta victimei.

Principiul referitor la cazurile în care statul este răspunzător în temeiul art. 3 a fost extins de Curte în *Z și alții împotriva Regatului Unit*, nr. 29392/95, 10 mai 2001. Aici, Curtea a formulat standardul pentru măsurile reparatorii adecvate la nivel intern pentru încălcări ale art. 3 ca urmare a faptului că statul nu a asigurat protecția. Curtea a constatat că este posibil ca procesul intern al Regatului Unit să fi oferit protecție adecvată, însă soluțiile sale interne au fost insuficiente în temeiul art. 13.³

Bineînțeles, statul nu va preveni orice vătămare suferită de un copil, ci mai degrabă are datoria de a proteja atunci când are sau ar fi trebuit să aibă cunoștință că acel copil este în pericol. Un element al acestui standard este acela că există avertismente repetate sau alte probe concludente ale unui abuz.⁴ În plus, Curtea refuză extinderea obligației de a proteja în temeiul art. 3 la obligația de a despăgubi victimele și de a trimite în judecată toți făptuitorii, în special în țările în care există structuri juridice adecvate.⁵

Începând cu *E și alții împotriva Regatului Unit*, nr. 33218/96, 26 noiembrie 2002, Curtea a extins această jurisprudență pentru a acoperi cauzele de abuz sexual. A stabilit, în primul rând, că tipul de abuzuri sexuale prelungite la care au fost supuși reclamantii a atins pragul unei încălcări a art. 3. Curtea a exprimat, de asemenea, standardul necesar pentru ca lucrătorii sociali

³ Distincția dintre ceea ce intră sub incidența art. 3 și a art. 13 nu este aici în totalitate clară. În *Z*, Marea Cameră pare să includă lipsa unei anchete în cadrul art. 13, precum și lipsa unor despăgubiri materiale (pct. 111). În alte cauze, pare că cerința efectuării unei anchete intră sub incidența art. 3, iar art. 13 este rezervat doar pentru despăgubiri materiale. A se vedea, de asemenea, *Okkali împotriva Turciei*, nr. 52067/99, 17 octombrie 2006, unde se afirmă că „cerințele procedurale ale art. 3 depășesc stadiul anchetei preliminare atunci când, la fel ca în cauza de față, ancheta conduce la inițierea unei acțiuni în fața instanțelor naționale: ansamblul procedurilor, inclusiv etapa procesuală, trebuie să îndeplinească cerințele interdicției consacrate la art. 3.” (pct. 65).

⁴ Curtea se desesizează în favoarea autorităților locale în cauzele în care probele anterioare ale unui abuz sunt mai puțin convingătoare, precum în *D.P. și J.C. împotriva Regatului Unit*, nr. 38719/97, 10 octombrie 2002, în care Curtea a constatat că reclamantii nu au probat că serviciile sociale ar fi trebuit să aibă cunoștință despre abuzurile sexuale (pct. 114), *B.C. împotriva Slovaciei*, nr. 11079/02, 14 martie 2006, în care Curtea a stabilit că o acuzație de comportament cu caracter sexual nu era suficientă pentru a impune protecția statului, și *Herron împotriva Regatului Unit și Irlandei*, nr. 36931/97, decizia Comisiei din 3 decembrie 1997.

⁵ A se vedea, de exemplu, *Stuart împotriva Regatului Unit* (dec.), nr. 41903/98, 6 iulie 1999, în care Curtea a constatat că obligația pozitivă de a proteja nu conduce la obligația de a despăgubi victimele abuzurilor atunci când au fost adoptate măsuri de protecție adecvate, și *Szula împotriva Regatului Unit* (dec.), nr. 18727/06, 4 ianuarie 2007, în care Curtea a constatat că statul nu este obligat să trimită în judecată orice acuzație de abuz sexual.

să fie răspunzători pentru faptul că nu au prevenit abuzurile sexuale, precizând că „criteriul prevăzut la articolul 3 [...] nu impune să se probeze că relele tratamente nu ar fi avut loc «doar dacă» autoritatea publică nu a acționat sau nu ar fi omis să acționeze. Lipsa luării unor măsuri disponibile în mod rezonabil care ar fi putut avea o perspectivă reală de a modifica rezultatul sau de a atenua prejudiciul este suficientă pentru a angaja răspunderea statului” (pct. 99). În *E.S. și alții împotriva Slovaciei*, nr. 8227/04, 15 septembrie 2009, Curtea a extins această răspundere pentru a acoperi nu numai inacțiunea fiecărui lucrător social, ci și procedurile din cadrul sistemului care a generat o protecție inadecvată (pct. 33).

3. ABUZURI DIN PARTEA STATULUI

Curtea a examinat, de asemenea, cereri introduse în temeiul art. 3 privind abuzuri sexuale asupra copiilor care nu țineau de competența serviciilor sociale. În unele cauze, statul este direct răspunzător pentru abuzuri, în altele reclamanții susțin că deportarea va avea ca rezultat agresiuni sexuale.⁶

Unele din cele mai grave încălcări din partea statului provin din cauze împotriva Turciei care privesc agresarea sexuală a minorilor aflați în arestul poliției. În *Aydın împotriva Turciei*, nr. 23178/94, 25 septembrie 1997, Marea Cameră a observat că „violarea unei persoane private de libertate de către un funcționar al statului trebuie să fie considerată o formă deosebit de gravă și josnică de rele tratamente, dată fiind ușurința cu care agresorul poate exploata vulnerabilitatea și slăbiciunea victimei sale.” (pct. 83). Curtea a subliniat natura deosebit de gravă a acestei infracțiuni, dată fiind vârsta fragedă a persoanei private de libertate.⁷ În *Salmanoglu și Poltas împotriva Turciei*, nr. 15828/03, 17 martie 2009, Curtea a constatat că testele de virginitate și alte forme de agresiune sexuală ale poliției încalcă prevederile art. 3, la fel și examenele medicale efectuate în arestul poliției (pct. 97). În *Ahmet Özkanet și alții împotriva Turciei*, nr. 21689/93, 6 aprilie 2004, cauza includea acuzații de abuzuri sexuale asupra minorilor, printre multe alte potențiale încălcări ale art. 3. În toate aceste cauze, însă, cel mai important element juridic nu a fost nici faptul că victima era minoră, nici caracterul sexual al abuzurilor, ci mai degrabă faptul că atacurile au fost comise de funcționari ai statului. Acțiunile statului în respectivele cauze fac ca acestea să constituie încălcări ale art. 3 pur și simplu din cauza nivelului de violență și a tratamentelor degradante implicate.

4. SCOATEREA NEJUSTIFICATĂ DIN ÎNGRIJIREA PĂRINTEASCĂ

La polul opus al continuității protecției față de ingerințe nejustificate, există cauzele în care părinții se plâng că drepturile lor conferite de art. 8 au fost încălcate de funcționari ai statului care au scos copilul din îngrijirea părintească. Plângerea reclamantului se întemeiază adesea fie pe incertitudine, fie pe caracterul vag al legilor care privesc scoaterea copiilor din familie, pe caracterul disproportionat al scoaterii din familie, fie pe lipsa unor proceduri legale de reîncredințare a copilului. Curtea aplică standarde diferite atunci când face referire la decizia inițială de scoatere a copilului din îngrijirea părintească și decizia de a menține copilul în îngrijire sau de a limita vizitele parentale. O altă temă comună în aceste cauze este determinarea a ceea ce constituie o probă adecvată a abuzurilor asupra copiilor. În cauzele care privesc abuzul

⁶ În *Kanagarathnam împotriva Elveției*, nr. 35149/97, decizia Comisiei din 7 aprilie 1997, s-a constatat că afirmația unei minore potrivit căreia ar fi forțată să se prostitueze dacă ar fi deportată în Sri Lanka nu era suficientă pentru a împiedica deportarea sa pe motive legate de art. 3.

⁷ Cu toate acestea, ar putea fi important de menționat că efortul de a proba abuzul sexual este la fel de dificil în astfel de cazuri precum în cazurile de abuz în cadrul familiei. Unele opinii separate din *Aydın* sugerează că nu existau suficiente probe care să demonstreze că reclamanta a fost violată în timp ce se afla în arestul poliției.

sexual, stabilirea unei „probe” poate fi deosebit de problematică, dată fiind dificultățile întâmpinate în obținerea unor probe concludente ale acestui tip de abuz.⁸

Curtea a dezvoltat un proces bine stabilit pentru a stabili proporționalitatea acțiunilor întreprinse de stat pentru scoaterea copilului din îngrijirea părintească din cauza acuzațiilor de abuzuri sexuale. În general, ordonanțele președințiale sunt examinate cu standarde mai flexibile, având în vedere că aceste decizii trebuie luate în circumstanțe dificile, în care viața sau bunăstarea copilului poate fi grav amenințată. În *L împotriva Finlandei*, nr. 25651/94, 27 aprilie 2000, Curtea a articulat distincția dintre scoaterea inițială din îngrijirea părintească și decizia de luare a copilului în grija statului, recunoscând că „autoritățile se bucură de o marjă largă de apreciere pentru a aprecia necesitatea luării în îngrijire a copilului. Cu toate acestea, este necesară o examinare mai strictă în ceea ce privește orice alte limitări, cum ar fi limitările aplicate de autorități exercitării drepturilor părintești și de vizită, și în ceea ce privește orice garanții juridice menite să asigure protecția efectivă a dreptului părinților și copiilor la respectarea vieții lor de familie” (pct. 118).⁹

Curtea acordă o mare valoare eforturilor depuse pentru reunificarea familiei. În *K.A. împotriva Finlandei*, nr. 27751/95, 14 ianuarie 2003, a constatat o încălcare a art. 8 din cauza faptului că statul nu a urmărit în mod adecvat reunificarea familiei, formulând acest argument nuanțat: „datoria pozitivă de a lua măsuri pentru a facilita reunificarea familiei, de îndată ce acest lucru este posibil în mod rezonabil, va începe să fie în sarcina autorităților competente cu o forță tot mai mare, de la începerea perioadei de luare în îngrijire, cu condiția ca aceasta să fie întotdeauna pusă în balanță cu obligația de a lua în considerare interesul superior al copilului. Atunci când a trecut o perioadă considerabilă de timp de la luarea în îngrijire publică a copilului, interesul copilului de a nu-și schimba din nou situația familială *de facto* poate prima față de interesele părinților de reunificare a familiei.” (pct. 138).

În *Scozzari și Guinta împotriva Italiei*, nr. 39221/98 și 41963/98), 13 iulie 2000, Curtea a hotărât, de asemenea că, chiar și atunci când un copil a trecut prin experiențe extrem de traumatizante, cu excepția cazului în care autoritățile intenționează să rupă toate legăturile dintre părinte și copil, acestea trebuie să depună unele eforturi pentru a permite comunicarea dintre cei doi (pct. 170).¹⁰ Pe de altă parte, atașamentul copilului față de o familie de plasament sau pre-adoptivă este, de asemenea, luat în considerare.¹¹

Un element final, și extrem de important, al acestei jurisprudențe este dreptul părintelui de a

⁸ A se vedea, de exemplu, *M.K. și R.K. împotriva Regatului Unit*, nr. 45901/05 și 40146/06, 23 martie 2010, în care boala unui copil a fost interpretată eronat drept semn al unor abuzuri sexuale. Aici, Curtea a hotărât că „hotărârile sau evaluările eronate ale experților nu fac *per se* măsurile de îngrijire a copiilor incompatibile cu cerințele art. 8 din Convenție. Autoritățile, atât cele medicale, cât și sociale, au datoria de a proteja copiii și nu pot fi trase la răspundere, de fiecare dată când manifestă preocupări reale și rezonabile privind siguranța copiilor față de membrii familiei lor se probează, retroactiv, că au interpretat greșit.” (pct. 69).

⁹ Alte cauze în care procedura inițială de scoaterea din îngrijirea părintească nu a încălcat art. 8, în timp ce separarea ulterioară a copilului de părinte a constituit o încălcare: *K.A. împotriva Finlandei*, *Scozzari și Guinta împotriva Italiei*, ambele citate anterior, *Roda și Bonfatti împotriva Italiei*, nr. 10427/02, 21 noiembrie 2006 și *Errico împotriva Italiei*, nr. 29768/05, 24 februarie 2009. Pe de altă parte, în unele cauze, organele Convenției au constatat că statul a acționat în mod proporțional cu acuzațiile de abuz sexual, precum în *Watts împotriva Regatului Unit*, nr. 15341/89, decizia Comisiei din 6 septembrie 1990, *Forsen împotriva Suediei*, nr. 26565/95, decizia Comisiei din 27 iunie 1996, *Haase și alții împotriva Germaniei* (dec.), nr. 34499/04, 12 februarie 2008, *Brede împotriva Germaniei* (dec), nr. 35198/05, 3 februarie 2009, *Hansen împotriva Suediei*, nr. 12056/86, decizia Comisiei din 4 iulie 1988, și *Covezzi și Morselli împotriva Italiei*, nr. 52763/99, 9 mai 2003.

¹⁰ A se vedea, de asemenea, *H.K. împotriva Finlandei*, nr. 36065/97, pct. 109-112, 26 septembrie 2006.

¹¹ De exemplu, *M.M. împotriva Regatului Unit*, nr. 13228/87, decizia Comisiei din 13 februarie 1990.

fi inclus în procesul decizional. În *K.A. împotriva Finlandei*, Curtea a arătat că „art. 8 impune ca autoritățile și instanțele decizionale să prezinte o motivare atât de detaliată încât să permită părintelui sau tutorelui să participe la luarea deciziilor ulterioare făcând trimitere în mod adecvat la deciziile lor” (pct. 104). Aceste cerințe sunt strâns legate de drepturile pe care părinții le dețin în temeiul art. 6. În *cauza L împotriva Finlandei*, de exemplu, Curtea a constatat că a existat o încălcare a art. 6, întrucât procedura de contestare a scoaterii copiilor din îngrijirea părintească de către stat nu a inclus o ședință orală.

Cu toate acestea, există unele limitări ale dreptului părintesc de a avea acces la informații cu privire la cazul copilului lor. De exemplu, în *T.P. și K.M. împotriva Regatului Unit*, nr. 28945/95, 10 mai 2001, Curtea a hotărât că „pot exista cazuri în care divulgarea declarațiilor unui copil poate pune acest copil într-o situație de risc. Nu poate exista nici un drept absolut al unui părinte de a viziona, de exemplu, videoclipurile cu interviuri realizate de personalul medical”. În plus, protecția procedurală nu oferă părinților o *carte blanche* pentru a da în judecată o autoritate care ia decizii nefavorabile reunificării familiei.¹²

5. ÎNCĂLCĂRI PROCEDURALE

În anumite cauze, Curtea constată încălcări ale procedurilor în vigoare pentru soluționarea aspecte legate de abuzul sexual. Multe cauze menționate în alte secțiuni ale acestui raport includ încălcări procedurale, precum lipsa unei căi de atac adecvate sau lipsa accesului la o instanță. Următoarele cauze stabilesc justificarea de bază a Curții.

Una dintre cauzele fundamentale care a examinat drepturile victimelor violurilor a fost *X și Y împotriva Țărilor de Jos*, nr. 8978/80, 26 martie 1985. Reclamantul a susținut că nu avea dreptul să semneze acte pentru a depune plângere în numele fiicei sale minore, care era handicapată mintal și fusese abuzată sexual. Curtea a constatat că miza cauzelor precum aceasta o reprezintă „valori fundamentale și aspecte esențiale ale vieții private. Descurajarea efectivă este indispensabilă în acest domeniu și poate fi realizată doar prin norme de drept penal” (pct. 27).

O altă cauză care stabilește în mod clar poziția Curții cu privire la protecția victimelor minore ale violurilor este *M.C. împotriva Bulgariei*, nu. 39272/98, 4 decembrie 2003. Această cauză privea politica penală din Bulgaria de trimitere în judecată doar cazurile de viol în care există probe ale folosirii forței fizice. Curtea a criticat Bulgaria pentru această politică și a remarcat dovezi psihologice semnificative potrivit cărora victimele violurilor, în special femeile și fetele tinere, sunt adesea paralizate de teamă și, prin urmare, nu opun rezistență. A subliniat faptul că nu există probe ale consimțământului și că autoritățile trebuie să ia în considerare nu doar probele fizice ale folosirii forței (pct. 182).¹³

Curtea a constatat, de asemenea, că, în evaluarea interesului copilului față de protecția împotriva eventualelor abuzuri (de exemplu, împotriva calomniei), luptei împotriva abuzului asupra copiilor trebuie să i se acorde o pondere semnificativă.¹⁴ În *Juppala împotriva Finlandei*,

¹² În *M.B. și G.B. împotriva Regatului Unit* (dec.), nr. 35724/97, 23 octombrie 2001, Curtea a stabilit că reclamantul nu avea dreptul de a da în judecată un psiholog pentru neglijență atunci când a stabilit că copilul său fusese abuzat sexual.

¹³ A se vedea însă *August împotriva Regatului Unit* (dec.), nr. 36505/02, 21 ianuarie 2003, în care Curtea nu a constatat că determinarea „consimțământului” a încălcat drepturile conferite de Convenție reclamantului minor.

¹⁴ A se vedea, de asemenea, *Nordisk Films împotriva Danemarcei* (dec.), nr. 40485/02, 8 decembrie 2005, în care

nr. 18620/03, 2 decembrie 2008, Curtea a hotărât că legislația privind calomnia care a avut un efect de inducere a stării de teamă în ceea ce privește raportarea eventualelor abuzuri asupra copiilor a încălcat dreptul la libertatea de exprimare prevăzut de art. 10. În această cauză, Curtea a exprimat importanța pe care o acordă prevenirii abuzului asupra copiilor, afirmând că „există o linie delicată și dificilă de urmat între a lua măsuri prea curând și a nu le lua suficient de curând”. Obligația față de copil de a lua aceste decizii nu ar trebui să fie umbrită de riscul expunerii la o plângere a unui părinte aflat în dificultate, în cazul în care suspiciunea de abuz se dovedește neîntemeiată.”(pct. 42).

Organele Convenției au fost mai puțin empatică în cauzele în care adulții care au fost abuzați în calitate de copii dau în judecată instanțele locale după împlinirea termenului de prescripție. În *I.B. împotriva Regatului Unit*, nr. 22799/93, 15 mai 1996, Comisia a constatat că reclamantul nu a depus plângerea în termenul legal, iar afirmația sa potrivit căreia a avut nevoie de mai mult timp pentru a accepta ramificațiilor abuzului era inadmisibilă. În mod similar, în *Stubbings împotriva Regatului Unit*, nr. 22083/93, 22 octombrie 1996. Curtea a constatat că termenele de prescripție pentru plângerile de abuz întemeiate pe amintiri recuperate erau proporționale cu obiectivul securității și finalității juridice.

6. PORNOGRAFIE INFANTILĂ

Jurisprudența Curții în materie de pornografie infantilă este destul de rară. Unele cauze privesc drepturile producătorilor sau spectatorilor de pornografie infantilă care au fost arestați. Aceste cauze privesc în principal încălcări procedurale care ar putea fi aplicate în orice cauză penală.¹⁵ În *Perrin împotriva Regatului Unit* (dec.), nr. 5446/03, 18 octombrie 2005, Curtea nu a constatat nicio încălcare la condamnarea de către instanța națională a unui bărbat care a furnizat imagini pornografice pe internet fără a restricționa accesul pe baza vârstei. Cu alte cuvinte, libertatea de exprimare pe internet poate fi limitată în mod legitim pentru a proteja copiii și se pare că statele au o marjă relativ largă de apreciere în acest sens.

K.U. împotriva Finlandei, nr. 2872/02, 2 decembrie 2008, este foarte relevantă, deși nu privește în mod precis pornografia infantilă. Această cauză prezintă punctul de vedere al Curții cu privire la modul de punere în balanță a intereselor concurente de protecție a copilului și cel al vieții private pe internet. În *K.U.*, unde informațiile de contact ale unui minor au fost postate pe un site de internet pentru întâlniri, Curtea a hotărât că interesele legate de siguranța copilului primau față de interesele de confidențialitate ale celui care a realizat postarea. Curtea a făcut în special referire la „amenințarea posibilă a integrității fizice și morale a reclamantului provocată de situația contestată, precum și starea sa de vulnerabilitate, având în vedere vârsta sa fragedă” (pct. 41). În plus, Curtea a hotărât că:

„Statele au o obligație pozitivă inerentă, prevăzută la art. 8 din Convenție, de a incrimina infracțiunile împotriva persoanei, inclusiv tentativele la infracțiune, și de a consolida efectul descurajator al incriminării prin aplicarea normelor de drept penal în practică prin intermediul unei anchete și trimiteri în judecată efective (a se vedea, *mutatis mutandis*, *M.C. împotriva Bulgariei* [...]). În cazul în care este amenințată bunăstarea fizică și morală a unui copil, interdicția dobândește o importanță și mai mare. Curtea reamintește în acest sens că abuzul sexual este fără îndoială un tip de infracțiune abominabilă, cu efecte debilitante asupra victimelor. Copiii și alte persoane vulnerabile au dreptul la protecție din partea statului, în forma unei descurajări efective, împotriva unor astfel de ingerințe în aspecte esențiale ale vieților lor private (a se vedea *Stubbings și alții împotriva Regatului Unit* [...]).” (pct. 46).

Curtea a constatat că decizia instanței naționale de a obliga un jurnalist să prezinte filmări care acordau sprijin la urmărirea penală a pedofiliei era proporțională.

¹⁵ A se vedea, de exemplu, *Shannon împotriva Letoniei*, nr. 32214/03, 24 noiembrie 2009, și *Treptow împotriva României* (dec.), nr. 30358/03, 20 mai 2008.

7. CERERI INTRODUSE DE CEI ACUZAȚI DE ABUZURI ASUPRA COPIILOR

Victimele abuzurilor asupra copiilor nu sunt singurii reclamanți care invocă drepturile conferite de Convenție în aceste cauze dificile. Cei acuzați și condamnați pentru abuzuri sexuale asupra copiilor își prezintă, de asemenea, cauzele în fața Curții Europene a Drepturilor Omului. Curtea este sensibilă atât la riscul reprezentat de abuzatorii de copii periculoși, cât și la „stigmatizarea socială” atașată acuzațiilor de abuz asupra copiilor.¹⁶

Unele cauze implică puterea statului de a menține în detenție pe termen nedefinit prădătorii sexuali bolnavi mintal, pentru a preveni noi atacuri. Curtea stabilește norme stricte pentru cauzele în care un stat poate recurge la arest preventiv pentru a proteja populația de persoanele bolnave mintal. Aceasta include legalitatea privării de libertate, locul de detenție (de exemplu, într-un spital sau într-un alt centru non-penitenciar), previzibilitatea acestei consecințe și proba faptului că persoana în cauză are într-adevăr o „minte bolnavă”.¹⁷ Curtea pune în balanță obligația statului prevăzută la art. 3 de a-i proteja pe ceilalți de pericolele reprezentate de un potențial violator și dreptul la libertate al respectivului individ. În cauza recentă *Jendrowiak împotriva Germaniei*, nr. 30060/04, 14 aprilie 2011, Curtea a formulat acest criteriu de punere în balanță afirmând că „Convenția obligă autoritățile statului să ia măsuri rezonabile în limitele competențelor lor pentru a preveni relele tratamente despre care are sau ar fi trebuit să aibă cunoștință, dar nu permite unui stat să protejeze indivizii de faptele penale ale unei persoane prin măsuri care încalcă drepturile conferite de Convenție respectivei persoane, în special dreptul la libertate, astfel cum este garantat de art. 5 § 1.” (pct. 37).

Anumite cauze se întemeiază pe plângeri legate de tratamente umilitoare și degradante sub protecția art. 3. Astfel de plângeri privesc modul în care a fost tratat acuzatul în timp ce se afla în arest.¹⁸ Această jurisprudență pare să urmeze regulile generale privind tratamentul în timp ce reclamantul se află în arestul poliției și în detenție. Caracterul sexual al infracțiunilor și vârsta victimei nu par să creeze o diferență juridică în stabilirea de către Curte a încălcărilor.

Alte cauze implică probleme de echitate procedurală. Aceasta include durata procedurii,¹⁹ capacitatea de a interoga victima,²⁰ precum și punerea în discuție a nevinovăției în urma achitării, în cadrul procesului civil²¹. Cu toate acestea, în cauzele care privesc abuzuri sexuale,

¹⁶ A se vedea, de exemplu, *Šubinski împotriva Sloveniei*, nr. 19611/04, 18 ianuarie 2007 și *Sanchez Cardenas împotriva Norvegiei*, nr. 12148/03, 4 octombrie 2007, în care nivelul stigmatizării a încălcat drepturile reclamanților conferite de art. 8. A se vedea însă *B.B. împotriva Franței*, nr. 5335/06, 17 decembrie 2009, în care Curtea a constatat că o listă a infractorilor sexuali nu constituia o încălcare a art. 8 și, de asemenea, *Gardel împotriva Franței*, nr. 16428/05, 17 decembrie 2009, în care Curtea a constatat că un registru al infractorilor sexuali nu constituie o „pedeapsă”, ci mai degrabă o „măsură preventivă”.

¹⁷ A se vedea, de exemplu, *Haidn împotriva Germaniei*, nr. 6587/04, 13 ianuarie 2011, și *Frank împotriva Germaniei* (dec.), nr. 32705/06, 28 septembrie 2010.

¹⁸ A se vedea *Vasil Petrov împotriva Bulgariei*, nr. 57883/00, 31 iulie 2008.

¹⁹ *Subinski împotriva Sloveniei*, nr. 19611/04, 18 ianuarie 2007; *T și alții împotriva Finlandei*, nr. 27744/95, 13 decembrie 2005, și *Schaal împotriva Luxemburgului*, nr. 51773/99, 18 februarie 2003.

²⁰ A se vedea *W.S. împotriva Poloniei*, nr. 21508/02, 19 iunie 2007, în care Curtea a considerat inacceptabil faptul că victima nu a fost niciodată interogată de procuror, și *A.S. împotriva Finlandei*, nr. 40156/07, 28 septembrie 2010, în care reclamantul a putut urmări doar mărturia video a victimei, care a fost singura probă utilizată pentru a-l condamna. A se vedea însă *Ruban și alții împotriva Spaniei* (dec.), nr. 41640/04, 13 septembrie 2005, în care Curtea a acordat sistemului național flexibilitatea de a stabili nivelul de confruntare necesar pentru cauzele privind agresiunile sexuale.

²¹ *Hammern împotriva Norvegiei*, nr. 30287/96, 11 februarie 2003 și *Ringvold împotriva Norvegiei*, nr. 34964/97, 11

atunci când victima este minoră, Curtea oferă statului praguri procedurale relativ scăzute și este conștientă de natura dificilă și delicată a unor astfel de cauze.²² Curtea pare să stabilească o limită în cauzele în care probele victimei sunt singurele probe incriminatoare, iar reclamantul nu are nici o posibilitate de a pune sub semnul întrebării sau de a se apăra împotriva unor astfel de dovezi, precum în cauza *P.S. împotriva Germaniei*, nr. 33900/96, 20 decembrie 2001. Cu toate acestea, Curtea permite examinarea în ansamblu a caracterului echitabil al procesului. În *Vanhatalo împotriva Finlandei*, nr. 22692/93, decizia Comisiei din 18 octombrie 1995, s-a explicat că astfel de cauze privind abuzuri sexuale sunt unice și că, atât timp cât au fost disponibile anumite probe coroborante pentru a fi examinate, victima nu a fost nevoită să depună mărturie sau să fie interogată de persoana acuzată de abuz.²³

februarie 2003, în care Curtea a considerat că, deși exonerarea de răspundere penală ar trebui să fie luată în considerare la procesul civil de acordare de despăgubiri, nu ar trebui să împiedice stabilirea răspunderii civile pentru plata de despăgubiri rezultate din aceleași fapte în baza unei sarcini a probei mai puțin stricte.

²² Aproape toate cauzele din această secțiune se referă la dificultatea cauzele care privesc abuzurile sexuale asupra copiilor. A se vedea, în special, cauzele în care Curtea a constatat că lipsa unei examinări directe a victimei nu a încălcat drepturile reclamantului: *Magnusson împotriva Suediei* (dec.), nr. 53972/00, 16 decembrie 2003, și *S.N. împotriva Suediei*, nr. 34209/96, 2 iulie 2002.

²³ A se vedea însă nota de subsol 20.

LISTA HOTĂRĂRILOR ȘI DECIZIILOR CITATE

Curtea pronunță hotărârile și deciziile în limba engleză și/sau franceză, cele două limbi oficiale. Legăturile fac trimitere la textul original al hotărârii sau deciziei. Hotărârile și deciziile Curții pot fi consultate în baza de date [HUDOC](#) de pe site-ul internet al Curții (www.echr.coe.int). HUDOC conține, de asemenea, traduceri ale unor cauze importante în peste douăzeci de limbi neoficiale și legături către aproximativ o sută de culegeri de jurisprudență în format electronic prezentate de terți.

Dacă nu se specifică altfel, toate referințele citate sunt cele la o hotărâre pe fond, pronunțată de o Cameră a Curții. Abrevierea „(dec.)” indică faptul că citatul este dintr-o decizie a Curții, iar „(MC)” faptul că respectiva cauză a fost examinată de Marea Cameră.

[A. împotriva Regatului Unit](#), 23 septembrie 1998, *Culegere de hotărâri și decizii 1998-VI*
[A.S. împotriva Finlandei](#), nr. 40156/07, 28 septembrie 2010
[Ahmet Özkanet și alții împotriva Turciei](#), nr. 21689/93, 6 aprilie 2004
[August împotriva Regatului Unit](#) (dec.), nr. 36505/02, 21 ianuarie 2003
[Aydin împotriva Turciei](#), 25 septembrie 1997, *Culegere 1997-VI*
[B.C. împotriva Slovaciei](#) (dec.), nr. 11079/02, 14 martie 2006
[B.B. împotriva Franței](#), nr. 5335/06, 17 decembrie 2009
[Brede împotriva Germaniei](#) (dec.), nr. 35198/05, 3 februarie 2009
[Covezzi și Morselli împotriva Italiei*](#), nr. 52763/99, 9 mai 2003
[D.P. și J.C. împotriva Regatului Unit](#), nr. 38719/97, 10 octombrie 2002
[E. și alții împotriva Regatului Unit](#), nr. 33218/96, 26 noiembrie 2002
[E.S. și alții împotriva Slovaciei](#), nr. 8227/04, 15 septembrie 2009
[Errico împotriva Italiei*](#), nr. 29768/05, 24 februarie 2009
[Forsen împotriva Suediei](#), nr. 26565/95, decizia Comisiei din 27 iunie 1996
[Frank împotriva Germaniei](#) (dec.), nr. 32705/06, 28 septembrie 2010
[Gardel împotriva Franței*](#), nr. 16428/05, 17 decembrie 2009
[H.K. împotriva Finlandei](#), nr. 36065/97, 26 septembrie 2006
[Haase și alții împotriva Germaniei](#) (dec.) nr. 34499/04, 12 februarie 2008
[Haidn împotriva Germaniei](#), nr. 6587/04, 13 ianuarie 2011
[Hammern împotriva Norvegiei](#), nr. 30287/96, 11 februarie 2003
[Hansen împotriva Suediei](#), nr. 12056/86, decizia Comisei din 4 iulie 1988
[Herron împotriva Regatului Unit și Irlandei](#), nr. 36931/97, decizia Comisiei din 3 decembrie 1997
[I.B. împotriva Regatului Unit](#), nr. 22799/93, decizia Comisiei din 15 mai 1996
[Ivison împotriva Regatului Unit](#) (dec.), nr. 39030/97, 16 aprilie 2002
[Jendrowiak împotriva Germaniei](#), nr. 30060/04, 14 aprilie 2011
[Juppala împotriva Finlandei](#), nr. 18620/03, 2 decembrie 2008
[K.A. împotriva Finlandei](#), nr. 27751/95, 14 ianuarie 2003
[K.U. împotriva Finlandei](#), nr. 2872/02, 2 decembrie 2008
[Kanagaratnam împotriva Elveției](#), nr. 35149/97, decizia Comisiei din 7 aprilie 1997
[Kontrová împotriva Slovaciei](#), nr. 7510/04, 31 mai 2007
[Kutzner împotriva Germaniei](#), nr. 46544/99, CEDO 2002-I
[L. împotriva Finlandei](#), nr. 25651/94, 27 aprilie 2000
[M.A.K. și R.K. împotriva Regatului Unit](#), nr. 45901/05 și 40146/06, 23 martie 2010
[M.B. și G.B. împotriva Regatului Unit](#) (dec.), nr. 35724/97, 23 octombrie 2001
[M.C. împotriva Bulgariei](#), nr. 39272/98, CEDO 2003-XII

[M.M. împotriva Regatului Unit](#) nr. 13228/87, decizia Comisiei din 13 februarie 1990
[Magnusson împotriva Suediei](#) (dec.), nr. 53972/00, 16 decembrie 2003
[Maslov împotriva Austriei](#) (MC), nr. 1638/03, 23 iunie 2008
[Mubilanzila Mayeka și Kaniki Mitunga împotriva Belgiei](#), nr. 13178/03, CEDO 2006-XI
[Muskhadzhiyeva și alții împotriva Belgiei](#), nr. 41442/07, 19 ianuarie 2010
[Nordisk Film & TV A/S împotriva Danemarcei](#) (dec.), nr. 40485/02, CEDO 2005-XIII
[Okkali împotriva Turciei](#), nr. 52067/99, CEDO 2006-XII
[Opuz împotriva Turciei](#), nr. 33401/02, 9 iunie 2009
[P.S. împotriva Germaniei](#), nr. 33900/96, 20 decembrie 2001
[Perrin împotriva Regatului Unit](#) (dec.), nr. 5446/03, CEDO 2005-XI
[Ringvold împotriva Norvegiei](#), nr. 34964/97, CEDO 2003-II
[Roda și Bonfatti împotriva Italiei](#)*, nr. 10427/02, 21 noiembrie 2006
[Ruban și alții împotriva Spaniei](#) (dec.), nr. 41640/04, 13 septembrie 2005
[S.N. împotriva Suediei](#), nr. 34209/96, CEDO 2002-V
[Salmanoglu și Polattas împotriva Turciei](#), nr. 15828/03, 17 martie 2009
[Sanchez Cardenas împotriva Norvegiei](#), nr. 12148/03, 4 octombrie 2007
[Shaal împotriva Luxemburgului](#)*, nr. 51773/99, 18 februarie 2003
[Scozzari și Giunta împotriva Italiei](#) (MC), nr. 39221/98 și 41963/98, CEDO 2000-VIII
[Shannon împotriva Letoniei](#), nr. 32214/03, 24 noiembrie 2009
[Siliadin împotriva Franței](#), nr. 73316/01, CEDO 2005-VII
[Stuart împotriva Regatului Unit](#) (dec.), nr. 41903/98, 6 iulie 1999
[Stubbings și alții împotriva Regatului Unit](#), 22 octombrie 1996, *Culegere de hotărâri și decizii*
1996-IV
[Šubinski împotriva Sloveniei](#), nr. 19611/04, 18 ianuarie 2007
[Suzla împotriva Regatului Unit](#) (dec.), nr. 18727/06, 4 ianuarie 2007
[T. și alții împotriva Finlandei](#), nr. 27744/95, 13 decembrie 2005
[T.P. și K.M. T.P. și alții împotriva Regatului Unit](#) (MC), nr.28945/95, CEDO 2001-V
[Treptow împotriva României](#) (dec.), nr. 30358/03, 20 mai 2008
[Vanhatalo împotriva Elveției](#), nr. 22692/93, decizia Comisiei din 18 octombrie 1995
[Vasil Petrov împotriva Bulgariei](#)*, nr. 57883/00, 31 iulie 2008
[W.S. împotriva Poloniei](#), nr. 21508/02, 19 iunie 2007
[Watts împotriva Regatului Unit](#), nr. 15341/89, decizia Comisiei din 6 septembrie 1990
[X și Y împotriva Țărilor de Jos](#), nr. 8978/80, 26 martie 1985, seria A nr. 91
[Z și alții împotriva Regatului Unit](#) (MC), nr. 29392/95, CEDO 2001-V

*Textul este disponibil numai în limba franceză.